

ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยาการฝ่ายไทย :
กรณีศึกษาโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562
The Needs Analysis of Chinese Volunteer Teachers on the Thai
Lecturer: A Case Study of Chinese Volunteer Teachers Training
Project 2020 (Thailand)

พิชัย แก้วบุตร¹
Pichai Kaewbut¹

Received: April 19, 2020
Revised: November 17, 2020
Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยาการฝ่ายไทยในการให้ความรู้ในโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) โดยเก็บข้อมูลจากครูอาสาสมัครจีนในศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562 จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) ผู้เข้าอบรมจากศูนย์การอบรมมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ ยูนนาน จำนวน 136 คน 2) ศูนย์การอบรมมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง จำนวน 114 คน และ 3) ศูนย์การอบรมมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง จำนวน 139 คน รวมผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 389 คน และมีจำนวนครูอาสาสมัครจีนตอบแบบสอบถามจำนวน 341 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า ครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการจำเป็นต่อวิทยาการฝ่ายไทยในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ก่อนการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้และประสบการณ์ ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยข้อมูลด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การดำรงชีวิตและสภาวะการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย และ 2) ความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อมูลด้านระบบการศึกษาของประเทศไทย ความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียนการจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ครูอาสาสมัครจีนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยได้อย่างสมบูรณ์และราบรื่นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ครูอาสาสมัครจีน, อบรม, ประเทศไทย

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (Lecture, International College Surat Thani Campus, Prince of Songkla University) E-mail: shi_yu16@hotmail.com

Abstract

The objective of this research paper is to study the needs of Chinese volunteer teachers to the Thai lecturer in providing knowledge to the volunteer teachers, participating in Chinese Volunteer Teachers Training Project (Thailand). Data were collected from Chinese volunteer teachers, at 3 Chinese Volunteer Teachers Training Project (Thailand) centers. The 3 centers consisted of 1) 136 Chinese volunteer teachers from Yunnan Normal University Training Center; 2) 114 Chinese volunteer teachers from Beijing Normal University Training Center and 3) 139 Chinese volunteer teachers from Beijing Language and Culture University Training Center. Altogether there were 389 Chinese volunteer teachers participating the training and 341 Chinese volunteer teachers answered questionnaires.

The research revealed that Chinese volunteer teachers need to have knowledge and experience from Thai lecturer before going to work in Thailand. They need to have 1) knowledge and experience in Thai culture including Thai culture, traditions, living and current situation in Thailand, 2) Knowledge and experience in Chinese teaching - learning aspect in Thailand, including information on Thailand education system, learners and school's needs, classroom management and Chinese teaching - learning management. These knowledge and experience will encourage Chinese volunteer teachers to work effectively and work effectively much difficulties in Thailand.

Key words: Needs analysis; Chinese volunteers; Training; Thailand

บทนำ

โครงการครูอาสาสมัครจีนเกิดขึ้นจากความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “ศูนย์แลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือด้านภาษาจีนระหว่างประเทศ” Center for Language Education and Cooperation) ในปี พ.ศ. 2546 นายจาตุรนต์ ฉายแสง พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ได้เดินทางเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อหารือถึงความร่วมมือทางด้านการศึกษา (ภาษาจีน) กับผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) Ms. Xu Lin ถือเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการครูอาสาสมัครจีนที่เดินทางเข้ามารับหน้าที่เป็นครูผู้สอนภาษาจีนในทุกสำนักงานการศึกษาในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(กศน.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอุดมศึกษา (สกอ.) ปัจจุบันคือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยในทุกปีการศึกษาจะมีครูอาสาสมัครจีนเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยประมาณ 1,200-1,500 คน ซึ่งโครงการครูอาสาสมัครจีนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (พิชัย แก้วบุตร และอริย์ปติย์ นิตยธรรมา, 2559: 70)

ครูอาสาสมัครจีนเป็นครูที่มาจากการคัดเลือกโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ผ่านความร่วมมือของสำนักงานการศึกษาประจําณพลและมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศจีน (SHENG, 2012 : 214) โดยในระยะเริ่มต้นเป็นการรับสมัครครูที่เพิ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ประวัติศาสตร์ ปรัชญาภาษาต่างประเทศ จิตวิทยา เป็นต้น การสรรหาและการคัดเลือกดังกล่าวเป็นผลให้เกิดปัญหาครูสำเร็จการศึกษาไม่ตรงสาขาวิชาและส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างไม่ราบรื่น ทำให้สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) มีการปรับเปลี่ยนเกณฑ์การรับสมัครครูอาสาสมัครจีนที่จะต้องจบในสาขาการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติหรือสาขาการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติในปัจจุบัน นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ยังได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ ในการจัดตั้งเป็นศูนย์อบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) จำนวน 10 แห่งทั่วประเทศจีนในปัจจุบัน โดยกำหนดให้ครูอาสาสมัครจีนที่จะเดินทางไปปฏิบัติงานในประเทศเป้าหมายต้องผ่านการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบจำนวน 300 ชั่วโมง (ดังตารางที่ 1) ผ่านการทดสอบมาตรฐานในรูปแบบต่าง ๆ และผ่านการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเนื้อหาสาระในการอบรมเป็นเนื้อหาด้านทฤษฎีภาษาจีน วัฒนธรรมและศิลปะจีน การสังเกตการสอนและการสาธิตการสอน และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมซึ่งประเด็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมศูนย์อบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) จะมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายไทยและฝ่ายจีนร่วมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ข้อควรระวังในการปฏิบัติตนในประเทศเป้าหมาย วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี หรือประสบการณ์ตรงจากครูอาสาสมัครจีนที่เคยไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศเป้าหมาย โดยจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ประเด็นการนำเสนอเนื้อหาด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมค่อนข้างเป็นไปในทางทฤษฎีหรือเป็นการแนะนำในภาพรวมซึ่งขาดข้อมูลเฉพาะด้านของประเทศเป้าหมาย อีกทั้งการจัดการเนื้อหาค่อนข้างกระจัดกระจายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงความเข้าใจต่อสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีนที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 95 เป็นครูอาสาสมัครใหม่ซึ่งไม่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนให้กับชาวต่างชาติหรือประสบการณ์การเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยากรฝ่ายไทยในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้กับครูอาสาสมัครจีนของโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ในปีต่อ ๆ ไป และเพื่อใช้ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ครูอาสาสมัครจีนต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยาการฝ่ายไทยในการให้ความรู้โครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย)

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอาสาสมัครจีนจากศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562 จัดโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากศูนย์อบรมจำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูนนาน นครคุนหมิง จำนวนผู้เข้าอบรม 136 คน 2) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง กรุงปักกิ่ง จำนวนผู้เข้าอบรม 114 คน และ 3) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง กรุงปักกิ่ง จำนวน 139 คน รวมผู้เข้าอบรมจาก 3 ศูนย์การอบรมทั้งสิ้น 389 คน และมีจำนวนครูอาสาสมัครจีนตอบแบบสอบถามจำนวน 341 ฉบับ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์ช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาหรือสภาพที่ควรจะเป็น การลำดับความต้องการจำเป็นว่าความต้องการจำเป็นข้อใดมีความสำคัญมากที่สุดเรียงลำดับไปยังความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญน้อยที่สุด และนำผลการวิเคราะห์หรือข้อค้นพบความต้องการจำเป็นนั้นมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงกิจกรรมนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ครูอาสาสมัครจีน หมายถึง ครูอาสาสมัครจีนภายใต้โครงการครูอาสาสมัครของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ประจำปี 2562 ซึ่งจะเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานการศึกษาต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทย

วิทยาการฝ่ายไทย หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ร่วมกับศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ในมหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ เชิญไปให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ครูอาสาสมัครจีนก่อนเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย

โครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) หมายถึง การอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ในประเทศเป้าหมายซึ่งจัดโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ร่วมกับศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีนในมหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน จำนวนรวม 10 ศูนย์การอบรม

ประเทศเป้าหมาย หมายถึง ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศ (ทวีปเอเชีย) ที่ครูอาสาสมัครจีนเลือกสมัครมาปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลาประมาณ 10 เดือน

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีความต้องการจำเป็นเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในการศึกษาหาความต้องการ

และความจำเป็นของผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฝึกอบรมเพื่อสร้างหรือเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ และความสามารถให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เป็นโครงการสำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยคือ โครงการครูอาสาสมัครจีนซึ่งในแต่ละปีจะมีโครงการอาสาสมัครจีนจำนวนกว่า 1,000 คน เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานการศึกษาต่าง ๆ ภายใต้งำกับของกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทย โดยก่อนเดินทางมาปฏิบัติงานนั้นครูอาสาสมัครจีนทุกคนจะต้องผ่านการคัดกรองและเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีนตามหลักสูตรที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) โดยความสำคัญของการนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาศึกษาความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยากรฝ่ายไทย : กรณีศึกษาโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562 ประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

ความต้องการจำเป็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological needs) ระดับที่ 2 ความต้องการจำเป็นด้านความปลอดภัย (Safety needs) ระดับที่ 3 ความต้องการจำเป็นด้านความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs) ระดับที่ 4 ความต้องการจำเป็นในการเห็นคุณค่าในตัวตน (Esteem needs) และ ระดับที่ 5 ความต้องการจำเป็นในการบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self - actualization needs) (Maslow, 1943 อ้างถึงใน สุบิน ยุระรัช, 2554: 33) สุวิมล ว่องวานิช (2550) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น 4 ระดับแรกจัดอยู่ในประเภทของความต้องการจำเป็นบกพร่อง (Deficit needs) หมายถึง หากไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการจำเป็นนั้นก็จะยังคงอยู่ในสภาวะที่บกพร่องหรือขาดแคลน ดังนั้น การประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นและจัดเรียงลำดับตามความสำคัญและเลือกความต้องการจำเป็นนั้นมาแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่องค์กรหรือบุคคลพึงปรารถนา ดังงานวิจัยของพิชัย แก้วบุตร (2562) ที่นำเอากรอบแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อประเมินความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาจีนของเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับต้น ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางภาษาจีนให้สามารถแก้ไขปัญหาในการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานกับนักท่องเที่ยวชาวจีนซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักที่เดินทางมาใช้บริการ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดภูเก็ตได้อันเป็นการวางแผนทางในการอบรมพัฒนาทักษะภาษาจีนของเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดภูเก็ตในอนาคต โดยเลือกความต้องการจำเป็นนั้นมาแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่องค์กรหรือบุคคลพึงปรารถนา

การฝึกอบรม (Training) คือกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของบุคลากร อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นดังนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้บุคลากรมีคุณสมบัติและศักยภาพในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งจุดประสงค์ของการฝึกอบรมประกอบด้วย 1) เพื่อปรับปรุง

และตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) 2) เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skills) และ 3) เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) (จินนี่ ผาง, 2556: 7) ซึ่งประเภทของการฝึกอบรมสามารถจำแนกได้หลายประเภทตามแต่เกณฑ์ของการจัดแบ่ง เช่น การฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติงาน (Pre-service Training) การฝึกอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) การฝึกอบรมเฉพาะทาง (Specific Training) เป็นต้น ซึ่งการฝึกอบรมแต่ละรูปแบบมีการจัดวางเนื้อหา ระยะเวลาการอบรมและรูปแบบการจัดอบรมแตกต่างกันออกไปตามจุดประสงค์ของการอบรม

โครงการอบรมครูอาสาสมัครจีนเป็นโครงการที่รับผิดชอบโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งก่อนที่จะครูอาสาสมัครจีนจะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศเป้าหมายต่าง ๆ จะต้องผ่านการสอบคัดเลือก การอบรม การตรวจสอบสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตและการทดสอบมาตรฐานด้านต่าง ๆ โดยหลักสูตรการอบรมครอบคลุมระยะเวลา 4 เดือน จำนวนชั่วโมงในการอบรมตลอดหลักสูตรจำนวน 300 ชั่วโมง งานวิจัยของ SHENG Yiyuan (2012) กล่าวถึงหลักสูตรการอบรมครูอาสาสมัครจีนประกอบด้วยรายวิชาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายวิชาในหลักสูตรการอบรมครูอาสาสมัครจีน (SHENG, 2012)

ลำดับที่	รายวิชา	จำนวนชั่วโมง
1	หน้าที่ของครูอาสาสมัครจีน	8
2	การจัดการเรียนการสอนและการจัดการชั้นเรียน	70
3	การสังเกตการสอนและการสาธิตการสอน	30
4	เทคโนโลยีทางการศึกษา	20
5	สภาพประเทศจีนปัจจุบันและวัฒนธรรมจีน	24
6	ศิลปะจีน	30
7	กิจกรรมเสริมความสามารถ	28
8	การศึกษานอกชั้นเรียน	8
9	กฎระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่	22
10	ภาษาต่างประเทศ (ภาษาไทย)	60
รวม		300

หลังจากครูอาสาสมัครผ่านกระบวนการอบรมและการตรวจสอบสุขภาพกายและสุขภาพจิตแล้ว จะต้องผ่านการทดสอบมาตรฐานในวิชาต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นการสอบข้อเขียนและการสอบ

สัมภาษณ์ในงานวิจัยของ WU Yinghui & GUO Jiaoyang (2007) พบว่า ครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการจำเป็นในการเรียนภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเป้าหมายเป็นหลักซึ่งประเด็นดังกล่าวได้นำมาพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรการอบรมครูอาสาสมัครจีนที่จะเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย นอกจากนี้ในงานวิจัยของ JIANG Aoshuang, WU Yinghui & FU Kang (2011) พบว่า เนื้อหาการอบรมของโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มีลักษณะเด่นในมิติต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอนภาษาจีนที่มีความเฉพาะเข้ากับสภาพของประเทศไทยวิชาวัฒนธรรมจีนและศิลปะจีนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในประเทศไทยและในงานวิจัยดังกล่าวยังได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญประการหนึ่ง คือเรื่องของ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่จะต้องมีการจัดการอบรมอย่างเป็นระบบก่อนที่จะครูอาสาสมัครจีนจะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศเป้าหมาย ควรมีการให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การใช้ชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงการได้รับข้อมูลจากคำบอกเล่าของครูอาสาสมัครจีนรุ่นก่อนหรือการเรียนรู้จากสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือข้อมูลจากโลกออนไลน์ ซึ่งในงานวิจัยของ WANG Ying & WU Tong (2012) ได้กล่าวถึงผลสรุปความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนในโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ที่มีต่อการจัดรูปแบบรายวิชาในโครงการอบรมว่ามีความต้องการจำเป็นในวิชาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมคิดเป็นร้อยละ 16 โดยประเด็นดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมิตรา สุรัตน์เดชา (2557) ที่กล่าวว่า ครูอาสาสมัครจีนมีปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเข้าใจลักษณะการเรียนการสอนของประเทศไทยและการใช้ภาษาไทยแสดงมารยาท และต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในหลายด้าน ซึ่งการใช้ภาษาและวัฒนธรรมไทยมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในประเทศไทย ปัจจุบันดังกล่าวสามารถทำให้การปฏิบัติงานในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีนมีความราบรื่นมากขึ้น ซึ่งปัจจัยการปฏิบัติงานที่ราบรื่นมีผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่อไปในการศึกษาต่อไปของครูอาสาสมัครจีน

ดังนั้น ความต้องการจำเป็นที่มาจากผู้เข้ารับการอบรม คือ ครูอาสาสมัครจีน จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นได้นำสาระที่จัดอบรมไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ณ ประเทศเป้าหมาย อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากการถอดบทเรียนความสำเร็จและอุปสรรคของโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ที่มีการศึกษาในหลากหลายมิติ

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน หลักสูตรการอบรมครูอาสาสมัครจีนและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอบรมและปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการครูอาสาสมัครจีนที่เดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย

2. แบบสอบถาม คือ การสร้างเครื่องมือวิจัยในรูปแบบของแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน เพื่อรวบรวมข้อมูลด้าน

ต่าง ๆ จากครูอาสาสมัครจีนที่จะเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ประจำปี 2562 ในศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ทั้ง 3 ศูนย์รวมจำนวน 341 ฉบับ โดยข้อมูลของแบบสอบถามประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของครูอาสาสมัครจีน 2) ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) 3) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน 4) ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยากรฝ่ายไทยในโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) และ 5) ทศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

3. การวิเคราะห์สถิติ คือ การนำสถิติด้านต่าง ๆ ของแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) จัดทำคำร้อยละและใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย

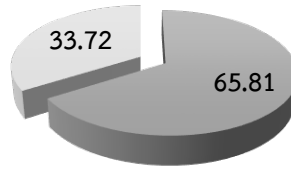
การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามครูอาสาสมัครจีนที่จะเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ประจำปี 2562 ในศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ทั้ง 3 ศูนย์รวมจำนวน 341 ฉบับ ประกอบด้วย 1) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตรสุนทราน นครคุณหมิง จำนวนผู้เข้าอบรม 136 คน 2) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตรปักกิ่ง กรุงปักกิ่ง จำนวนผู้เข้าอบรม 114 คน และ 3) ศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง กรุงปักกิ่ง ผู้เข้าอบรมจำนวน 139 คน ที่แสดงความต้องการจำเป็นต่อวิทยากรฝ่ายไทย โดยแบ่งตามสัดส่วนของแบบสอบถามได้ดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานของครูอาสาสมัครจีน (ดังภาพที่ 1) ครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 94.43 เป็นเพศหญิงและร้อยละ 5.57 เป็นเพศชาย ซึ่งข้อมูลด้านเพศไม่นับสำคัญทางสถิติ ครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 70.97 เป็นครูอาสาสมัครที่ไม่เคยเรียนภาษาไทยและไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยมาก่อน ร้อยละ 28.15 เป็นครูที่มีพื้นฐานภาษาไทยระดับต้น และร้อยละ 0.88 เป็นครูที่มีพื้นฐานภาษาไทยระดับกลาง นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลพบว่าครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 68.91 เป็นครูที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติหรือการสอนภาษาจีนนานาชาติ ร้อยละ 17.3 เป็นครูที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและร้อยละ 0.29 เป็นครูที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งจากสถิติข้างต้นพบว่า ครูอาสาสมัครจีนโดยส่วนใหญ่เป็นครูอาสาสมัครจีนใหม่ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยและไม่มีประสบการณ์สอนภาษาจีนให้กับนักเรียนไทย เพียงแต่จบตรงตามสาขาวิชาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องตามคุณสมบัติที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) กำหนดเท่านั้น

ภาพที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูอาสาสมัครจีน

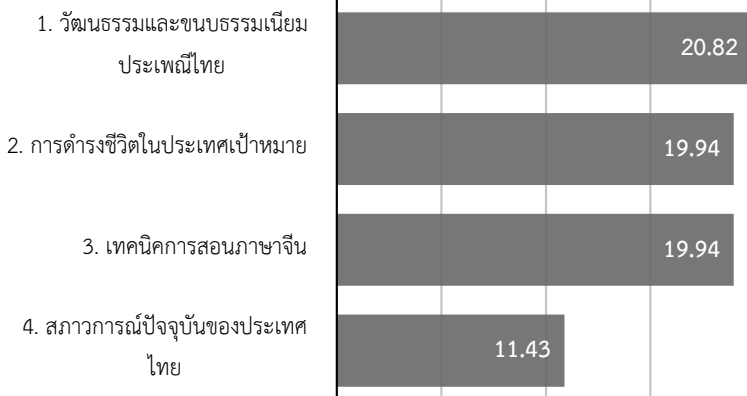
2) ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 65.81 เป็นครูจากศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง และมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง กรุงปักกิ่งและร้อยละ 33.72 เป็นครูจากศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูนนาน นครคุนหมิง (ดังภาพที่ 2) ซึ่งครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 99.71 เห็นว่า การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ก่อนเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศไทยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอบรมเป็นการสร้างเอกภาพและบทบาทหน้าที่ของครูอาสาสมัครให้เหมือนกัน ปรับระดับความรู้ด้านการถ่ายทอดภาษาจีนให้เท่าเทียมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกับครูอาสาสมัครจีนที่ไม่มีประสบการณ์สอนชาวต่างชาติ หรือครูที่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาการสอนภาษาจีนนานาชาติ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้ครูอาสาสมัครจีนสามารถทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและลักษณะเด่นของนักเรียนไทยที่มีความเฉพาะทางและแตกต่างจากกลุ่มผู้เรียนในประเทศเป้าหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ ครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 99.71 ยังเห็นว่าจะต้องมีการจัดโครงการอบรมให้กับครูอาสาสมัครจีนก่อนเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ยังประเทศเป้าหมายทุกครั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้กับครูอาสาสมัครซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของครูอาสาสมัครจีนราบรื่นมากยิ่งขึ้น

- มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ภาพที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย)

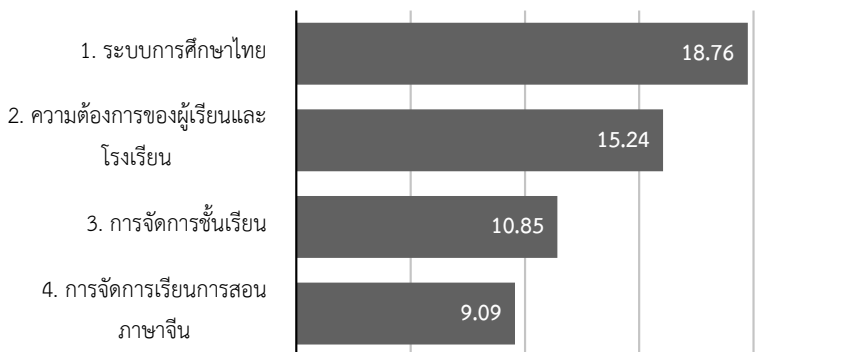
3) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน ประจำปี 2562 ที่มีความต้องการจำเป็นต่อวิทยากรฝ่ายไทยในเนื้อหาต่าง ๆ (ดังภาพที่ 3) คือ 1) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ร้อยละ 20.82 ของครูอาสาสมัครจีนให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีหรือข้อควรระวังต่าง ๆ ของประเทศเป้าหมายเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะนอกจากการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนซึ่งเป็นระยะเวลายาวนาน ๆ ในชั้นเรียนแล้ว เวลาส่วนใหญ่ครูอาสาสมัครจีนต้องใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากประเทศของตน การเข้าใจถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และข้อควรระวังทางวัฒนธรรมจะช่วยให้ครูอาสาสมัครจีนใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่นและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์มากขึ้น เช่น การจัดการเรียนการสอนที่มีการหยิบยกวัฒนธรรมหรือประเพณีที่เหมือนกันระหว่างประเทศเป้าหมายกับประเทศจีนหรือการนำเสนอความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม หรือการเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมของสองประเทศ เป็นต้น 2) การดำรงชีวิตในประเทศเป้าหมาย ร้อยละ 19.94 ของครูอาสาสมัครจีนเห็นว่า แนวทางการดำรงชีวิตหรือประสบการณ์ตรงด้านการดำรงชีวิตและการจัดการเรียนการสอนในประเทศเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากครูอาสาสมัครจีนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตในต่างประเทศ ทำให้มีความวิตกกังวลถึงสถานที่อยู่อาศัยและสภาพโรงเรียนในประเทศเป้าหมายที่จะต้องไปปฏิบัติงาน 3) เทคนิคการสอนภาษาจีน ร้อยละ 19.94 เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียนในประเทศไทยมีความหลากหลาย ครูอาสาสมัครจีนเห็นว่า การแนะนำเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและเหมาะสมกับลักษณะเด่นของนักเรียนไทยจะเป็นประโยชน์กับการดำเนินงานของตน อีกทั้งการสรรหาเกมหรือความสนใจต่าง ๆ ที่ผู้เรียนในประเทศไทยมีความสนใจเป็นพิเศษจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และ 4) สภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย ร้อยละ 11.43 ของครูอาสาสมัครจีนเห็นว่า การที่ได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศเป้าหมายจะทำให้การปรับตัวให้เข้ากับความเป็นอยู่หรือสภาพจริงของประเทศเป้าหมายได้เร็วและดีมากขึ้น

ภาพที่ 3 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน

4) ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยากรฝ่ายไทยในโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ในภาพรวมเป็นการแสดงความต้องการจำเป็นด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย (ดังภาพที่ 4) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ระบบการศึกษาไทย ร้อยละ 18.76 ของครูอาสาสมัครจีนมีความสนใจต้องการให้วิทยากรฝ่ายไทยให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบการศึกษาไทยในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสังกัดการศึกษาต่าง ๆ นโยบายการเรียนการสอนภาษาจีน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นต้น เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการจัดวางเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของครูอาสาสมัครจีนในโรงเรียนต่าง ๆ 2) ความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียน ร้อยละ 15.24 ของครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการให้วิทยากรฝ่ายไทยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียนที่มีต่อครูอาสาสมัครจีน การเรียนการสอนภาษาจีนหรือกิจกรรมด้านวัฒนธรรมจีน ประกอบด้วยความสนใจในประเด็นภาษาและวัฒนธรรมจีน บทบาทหน้าที่ของครูอาสาสมัครจีนในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เป็นต้น โดยข้อมูลเหล่านี้ครูอาสาสมัครจีนเห็นว่า วิทยากรฝ่ายไทยเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีความเข้าใจในบริบทของผู้เรียน โรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมากที่สุดจึงน่าจะเป็นผู้ถ่ายทอดสภาพความเป็นจริงได้มากที่สุด 3) การจัดการชั้นเรียน ดังที่กล่าวข้างต้นการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีลักษณะพิเศษทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ ครูอาสาสมัครจีน ร้อยละ 10.85 มีความต้องการให้วิทยากรฝ่ายไทยให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น เกม กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมนอกชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ครูอาสาสมัครจีนยังมีความต้องการเรื่องการจัดประเภทของวิชาภาษาจีน (วิชาแผน วิชาบังคับ วิชาเลือก วิชาเพิ่มเติม) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการจัดวางเนื้อหาในประเภทของวิชาภาษาจีนต่าง ๆ และ 4) การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ร้อยละ 9.09 ครูอาสาสมัครจีนมีความประสงค์ให้วิทยากรฝ่ายไทยให้ข้อมูล

เชิงลึกถึงการจัดการเรียนการสอน การใช้แบบเรียนในประภทวิชาภาษาจีนต่าง ๆ และความพร้อมของสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งประเด็นดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของครูอาสาสมัครจีนมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4 ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนที่มีต่อวิทยากรฝ่ายไทยในโครงการครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย)

5) ทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 55.72 เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ร้อยละ 30.79 อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 30.5 อยู่ในเกณฑ์ปกติ และร้อยละ 6.16 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งภาพลักษณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยที่มีต่อครูอาสาสมัครจีนถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูอาสาสมัครจีนในรุ่นต่าง ๆ เลือกที่จะเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยเป็นประเทศเป้าหมายในลำดับต้น ๆ นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายและเป็นมาตรฐานนั้นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งครูอาสาสมัครจีนร้อยละ 59.24 เห็นว่า โรงเรียนในประเทศไทยมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ร้อยละ 30.79 เห็นว่า โรงเรียนในประเทศไทยมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่ในเกณฑ์ดี และร้อยละ 29.62 เห็นว่า โรงเรียนในประเทศไทยมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่ในเกณฑ์ปกติ และครูอาสาสมัครจีนยังเห็นว่า นักเรียนไทยมีลักษณะพิเศษในการเรียนภาษาจีนคือ 1) มีความสามารถด้านทัศนศิลป์และศิลปะสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน ร้อยละ 97.07 2) นักเรียนไทยมีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนกล้าแสดงออก ร้อยละ 93.26 และ 3) นักเรียนไทยมีความอ่อนน้อมและเคารพผู้ใหญ่ ร้อยละ 77.13 นอกจากนี้ ครูอาสาสมัครจีนยังได้ให้ความเห็นในประเด็นที่น่าสนใจคือผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนภาษาจีนในประเทศไทยมีเป้าหมายในการเรียนภาษาจีนที่ไม่ชัดเจน การเรียนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดตามแผนการเรียนของโรงเรียนหรือเรียนตามความประสงค์ของ

ผู้ปกครองของผู้เรียนซึ่งอาจจะไม่ได้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียนเอง โดยมีครูอาสาสมัครจีนเพียงร้อยละ 5.87 เท่านั้นที่เห็นว่านักเรียนไทยมีเป้าหมายในการเรียนภาษาจีนที่ชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันเป้าหมายของผู้เรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามีความแตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเลือกเรียนวิชาภาษาจีนที่ชัดเจนมากขึ้นรวมถึงเป้าหมายการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนทั้งในและต่างประเทศมากขึ้นเป็นผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามีการพัฒนาเป็นห้องเรียนแผนกภาษาจีนที่เข้มแข็ง เช่น ศิลปภาษาจีนโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่ และในบางโรงเรียนมีการเปิดวิชาภาษาจีนเป็นห้องเรียนภาษาจีนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศด้านภาษาจีน เช่น ห้องเรียนขงจื้อโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น (พิชัย แก้วบุตร, 2563 : 33) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ต้องอาศัยวิทยากรฝ่ายไทยในการให้ความรู้และปรับทัศนคติของครูอาสาสมัครจีนต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเนื่องจากวิทยากรฝ่ายไทยมีความเข้าใจในสภาพการณ์ของประเทศไทยที่สุด

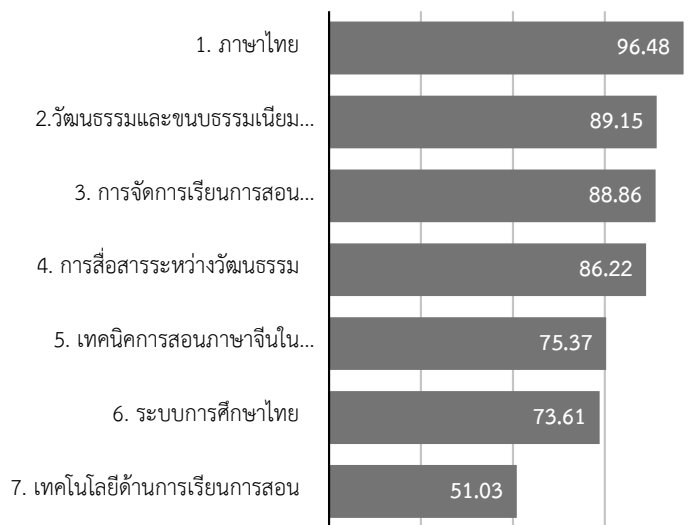
สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยากรฝ่ายไทย กรณีศึกษาโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562 พบว่า ครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการจำเป็นต่อวิทยากรฝ่ายไทยในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ก่อนการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศเป้าหมายโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความรู้และประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย ข้อมูลด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การดำรงชีวิตในประเทศไทยและสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย และ 2) ความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อมูลด้านระบบการศึกษาของประเทศไทย ความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียน การจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ครูอาสาสมัครจีนมีความรู้พื้นฐานและสามารถคาดการณ์ถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและการดำรงชีวิตในประเทศไทยได้ในระดับต้นซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูอาสาสมัครจีนในประเทศไทยมีความสมบูรณ์และราบรื่นมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยของ WANG Ying & WU Tong (2012) กล่าวถึงความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน ประกอบด้วย 1) ภาษาไทย ร้อยละ 96.48 2) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ร้อยละ 89.15 3) การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ร้อยละ 88.86 4) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ร้อยละ 86.22 5) เทคนิคการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ร้อยละ 75.37 6) ระบบการศึกษาไทย ร้อยละ 73.61 และ 7) เทคโนโลยีด้านการเรียนการสอน ร้อยละ 51.03 (ดังภาพที่ 5) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถจำแนกความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ 1) ด้าน

การจัดการเรียนการสอน และ 2) ด้านการใช้ชีวิตและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลด้านความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน

ภาพที่ 5 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการอบรมก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยของครูอาสาสมัครจีน (WANG Ying& WU Tong, 2012)

จากการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยากรฝ่ายไทยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ SHENG Yiyuan (2012) และสมิตรา สุรัตน์เดชา (2557) ที่กล่าวถึงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ครูอาสาสมัครจีนปฏิบัติงานและดำรงชีวิตในประเทศเป้าหมายได้อย่างราบรื่น โดยแบ่งการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ความรู้ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และ 2) การประยุกต์ใช้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศเป้าหมาย โดยการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมทั้ง 2 ลักษณะต้องผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยและการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศเป้าหมายเพื่อให้ครูอาสาสมัครจีนได้รับข้อมูลจริงตรงตามสภาวะการณ์ปัจจุบันของประเทศเป้าหมายนั้น ๆ โดยจากการศึกษาพบว่า ครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการจำเป็นเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจากการให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์โดยวิทยากรฝ่ายไทยและควรจำเพาะขอบเขตเนื้อหาด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการดำรงชีวิตในประเทศเป้าหมาย

นอกจากนี้ ในผลงานวิจัยของ SHENG Yiyuan (2012) ยังได้กล่าวถึงนโยบายการศึกษาภาษาจีนของประเทศเป้าหมายเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศ

เป้าหมาย เนื่องจากในบางประเทศกำหนดให้ภาษาจีนมีบทบาทเป็นภาษาต่างประเทศแต่ในบางประเทศกำหนดให้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่สอง ซึ่งบทบาทที่แตกต่างกันทำให้การจัดวางประเภทของรายวิชาและโครงสร้างของรายวิชามีความแตกต่างกัน ดังนั้นครูอาสาสมัครจีนควรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษาและนโยบายการศึกษาของประเทศเป้าหมายที่จะเดินทางไปปฏิบัติงาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ครูอาสาสมัครจีนมีความต้องการจำเป็นด้านระบบการศึกษาไทยเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 18.76 ที่ต้องการให้วิทยากรฝ่ายไทยถ่ายทอดความรู้ก่อนเดินทางไปปฏิบัติงานในประเทศไทย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชัย แก้วบุตร (2563) ที่กล่าวถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคภาคใต้ คือ ครูอาสาสมัครจีนไม่มีความรู้เรื่องระบบการศึกษาของประเทศไทยและรายละเอียดของหลักสูตรภาษาจีนของโรงเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้นไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อครูอาสาสมัครจีนปรับตัวและเข้าใจถึงระบบต่าง ๆ ก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวพอสมควรแต่หากครูอาสาสมัครจีนได้รับรู้ข้อมูลและมีความเข้าใจเบื้องต้นก็จะทำให้การปฏิบัติงานนั้นรวดเร็วและแม่นยำได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการคิดสรรเนื้อหาและการวางโครงสร้างเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม เช่น การคิดสรรเนื้อหาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่มีโครงสร้างหลักเป็นด้านการใช้ชีวิตและเน้นหนักเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีน เนื่องจากในการอบรมระยะก่อนหน้าเนื้อหาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการดำรงชีวิตในต่างประเทศหรือข้อควรระวังในการปฏิบัติงานในต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้มีจุดเน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนทำให้ครูอาสาสมัครจีนขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยมีกรณีตัวอย่างในชั้นเรียน คือ การสอน “比” 字 句 ครูผู้สอนใช้วิธีการยกตัวอย่างเรื่องการออกเสียงสัทอักษรจีนของผู้เรียน 2 คน โดยกล่าวชื่นชมการออกเสียงสัทอักษรจีนของผู้เรียนคนหนึ่งว่าดีกว่าและชัดเจนกว่าอีกคนหนึ่งจากตัวอย่างดังกล่าวหากวิเคราะห์ทั่วไปวิธีการสอนของครูผู้สอนก็เป็นวิธีหนึ่งที่เป็นการยกตัวอย่างที่เห็นภาพชัดเจนและเป็นตัวอย่างที่อยู่รอบตัวผู้เรียนเอง แต่ในการสอนเรื่อง “比” 字 句 นี้กลับกลายเป็นข้อขัดแย้งของผู้เรียน 2 กลุ่ม จากพื้นฐานความพร้อมของผู้เรียนและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่ต่างกัน อีกกรณีตัวอย่างหนึ่ง คือ การจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมเรื่องเทศกาลบ๊ะจ่าง โดยครูผู้สอนเน้นแนะนำบ๊ะจ่างที่เป็นรูปแบบดั้งเดิมของจีนซึ่งมีส่วนประกอบหลักเป็นข้าวเหนียวและธัญพืช หลังจากการประเมินผลกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องบ๊ะจ่างในรูปแบบดั้งเดิมและมีเสียงสะท้อนถึงการเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมอาหารของจีนและไทย ซึ่งครูผู้สอนไม่ทราบว่าเป็นประเทศไทยมีบ๊ะจ่างที่จำหน่ายอย่างแพร่หลายในทุกช่วงเทศกาลและไม่ทราบว่าการรับประทานบ๊ะจ่างในประเทศไทยนอกจากในช่วงเทศกาลแล้วยังสามารถรับประทานในชีวิตประจำวันได้ จากกรณีตัวอย่างทำให้เห็นได้ว่าการสร้างจุดเน้นเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมด้านการเรียนการสอนภาษาจีนจะเป็นประโยชน์กับผู้เข้าอบรมเองเมื่อเดินทางมาปฏิบัติงานยังประเทศเป้าหมาย โดยวิทยากรฝ่ายไทยสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดทำหรือปรับปรุงเนื้อหาสำหรับอบรมให้กับครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ในรุ่นต่อ ๆ ไปให้มีความ

ครอบคลุมทางด้านเนื้อหาและสมบูรณ์ได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยากรฝ่ายไทยควรนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำหรือปรับปรุงเนื้อหาในโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) เพื่อให้การอบรมก่อนการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครจีนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวควรนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำหรือปรับปรุงเนื้อหาในโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ระหว่างการปฏิบัติงานในประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในลำดับต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถจัดทำเป็นโครงการติดตามผลเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนในปีก่อน ๆ โดยลักษณะเปรียบเทียบระหว่างการอบรมก่อนเดินทางมาประเทศเป้าหมายและการอบรมระหว่างปฏิบัติงานในประเทศเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นกระบวนการติดตามผลโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีนที่มีความรอบด้านมากยิ่งขึ้นรูปแบบหนึ่ง

รายการอ้างอิง

- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปิน ยุระรัช. (2554). แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานประเมินความต้องการจำเป็น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13 (2), 31-54.
- พิชัย แก้วบุตร. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะภาษาจีน: กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต. วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 9 (2), 46-64.
- พิชัย แก้วบุตร. (2563). การศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภูมิภาคภาคใต้ (รายงานการวิจัย). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- พิชัย แก้วบุตร และอชิปต์ นิตยน์รา. (2559). สภาพและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนรัฐบาล. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8: 2559 “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนสู่โลกาภิวัตน์” (น.70). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สมิตรา สุรัตน์เดชา. (2557). การศึกษาปัญหา ความจำเป็น และความต้องการในการใช้ภาษาและวัฒนธรรมไทยของครูอาสาสมัครชาวจีนในโรงเรียนไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 33 (1), 57-79.
- จินนี่ ผาง. (2556). รูปแบบการฝึกอบรมครูจีนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทย. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2562, จาก http://grad.kbu.ac.th/wp-content/uploads/2014/09/129901803247_นางสาวจินนี่-ผาง.pdf

- JIANG Aoshuang, WU Yinghui& FU Kang. (2011). A Survey of Volunteer Chinese Teachers in Thailand and its Inspirations to Volunteer Training. **Journal of Research on Education for Ethnic Minorities**. 17(5), 85-90. (In Chinese)
- SHENG Yiyuan. (2012). Demand-Geared Optimization of the Pre-post Training of Volunter Chinese Teachers Working in Thailand. **Chinese Language Globalization Studies**. 9 (1), 213-220. (In Chinese)
- WU Yinghui& GUO Jiaoyang. (2007). A Research Report of Chinese Language Teaching Volunteer Program in Thailand. **Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as a Foreign Language**. 16(1), 8-11. (In Chinese)